

LINGVISTIKAOLÜMPIAADI LÖPPVOOR

16. märts 2019. a

Tartu

KOOD:

Nimi:

Kool:

Klass:

Telefon:

Elektronposti aadress:

- 1) Lahenda **iga ülesanne** loetava (!) käekirjaga **eraldi lehel** (lehtedel) ülesannet ümber kirjutamata. Lahendamiseks võid kasutada ka lehte, millel on trükitud ülesanne.
- 2) Kirjuta lahendatava **ülesande number ja oma kood** ülesande lahenduse **igale lehele**. Ainult sel juhul on tulemuste täpne arvestus tagatud.
- 3) **Põhjenda** oma vastust. Täiesti korrektseid, kuid põhjenduseeta vastuseid hinnatakse madalamalt.

(B) Tõlgi punktkirjast eesti keelde:

1) · ∴ ∴∴ ∴ ∴∴∴ ∴

2) ∴∴∴ ∴ ∴ ∴∴∴∴

3) ∴∴∴ ∴∴∴∴ ∴ ∴∴∴∴∴ ∴ ∴

(C) Tõlgi eesti keelest punktkirja:

1) $914 + 6 = 926 - 4$

2) $\sqrt{16} = 2^2$

3) $ax^2 + bx + c = 0$

(D) Selgita lahendust!

Ülesanne 2:

Mansi keel

(20 punkti, autor Miina Norvik)

Mansi keel kuulub koos handi keelega soome-ugri keelte Obi ugri rühma, kõige lähemad keelesugulased neile on ungarlased. Mansid elavad ulatuslikul maa-alal Loode-Siberis Uurali ja Obi alamjooksu vahel peamiselt Handi-Mansi autonoomses ringkonnas. Venemaa rahvaloenduse andmetel luges 2010. aastal end mansiks 12 269 inimest, kuid mansi keelt ütles end oskavat vaid 938 inimest.

(A) Vii mansikeelne arvsõna kokku õige tähendusega. Kirjuta vastav täht lahtrisse.

a)	<i>sātlow nupəl χūrəm</i>	„19“	
b)	<i>ontolowsāt ontərsāt nólolow</i>	„12“	
c)	<i>kitχujplow</i>	„70“	
d)	<i>χūrəmsāt nolsāt nupəl kitiy</i>	„520“	
e)	<i>ontərsāt sāt</i>	„54“	
f)	<i>sātlow</i>	„8“	
g)	<i>ontolowχujplow</i>	„372“	
h)	<i>atsāt χus</i>	„7“	
i)	<i>sāt</i>	„97“	
j)	<i>atpan nupəl at</i>	„63“	
k)	<i>nólolow</i>	„998“	
l)	<i>χōtpan nupəl nıla</i>	„45“	

(B) Kirjuta vastavalt numbritega või sõnadega.

- a) *ontərsāt χōt*
- b) *kitsāt nolsāt nupəl sāt*
- c) *ontərsāt nupəl nólolow*
- d) *low*
- e) 15
- f) 449
- g) 92

(C) Miks eelistatakse ühe arvsõna puhul segaduse vältimiseks öelda hoopis *janiχsāt* ehk „suur-sāt“? Mis arvsõnaga on tegu?

Ülesanne 3:

Mohoogi keel

(20 punkti, autor Külli Prillop)

Mohoogi keel kuulub irokeesi keelkonda. Emakeelena kõneleb seda umbes 3000 inimest Kanadas ja Ameerika Ühendriikides.

Täida tabelis lüngad!

Morfeemid, millest sõna koosneb	Sõna, nagu seda hääldatakse	Tähendus
<i>waʔ + hra + ket + ʔ</i>	<i>wahá:gedeʔ</i>	„ta kriimustas seda“
<i>je + k + hrek + s</i>	<i>jékrekʔs</i>	„ma lükkan seda“
<i>hra + ehjaraʔ + s</i>	<i>rehjá:raʔs</i>	„ta mäletab seda“
<i>je + waʔ + hra + jatho + ʔ</i>	<i>jewarajáthoʔ</i>	„ta istutas seda ümber“
<i>a + jak + ni + k + ʔ</i>	<i>ajá:genigeʔ</i>	„me kaks peaks midagi sööma“
	<i>wahá:haweʔ</i>	„ta võttis seda“
	<i>rá:haws</i>	„ta võtab seda“
	<i>ané:zageʔ</i>	„nemad kaks peaks midagi otsima“
<i>waʔ + k + esak + ʔ</i>	<i>waʔgé:zageʔ</i>	
<i>jak + ni + ehjaraʔ + s</i>	<i>jagenehjá:raʔs</i>	
<i>je + ni + ratha + s</i>		„nemad kaks ronivad“
		„ta otsib seda“
		„ta sõi seda“
	<i>jákregeʔ</i>	

NB! Morfeemid on sõnatüvi, tunnused ja liited. Näiteks eesti keele sõna *saingi* koosneb morfeemidest *saa + i + n + ki*.

(ʔ on kõrisulghäälik; ' märgib rõhku; koolon tähendab, et eelnev häälik on pikk. Vokaalil /a/ on hääldusvariante, mida ülesandes pole eristatud.)

Ülesanne 4:

Hiina keel

(20 punkti, autor Axel Jagau)

Hiina ja jaapani keele sõnaraamatute koostamiseks on aja jooksul kasutatud väga erinevaid süsteeme. Üks neist – mida siiani siiski vähe kasutatakse – on koodisüsteem, mida selles ülesandes lahti murda tuleb.

Ette antud on kaheksa hiina kirjamärki, nende hääldus tänapäeva mandariini hiina keeles, tähendus ja kood. Nagu tabelist näha, võib üks kood vastata mitmele märgile.

märk	hääldus	tähendus	kood
八	<i>bā</i>	„kaheksa“	111
北	<i>běi</i>	„põhi“	132
二	<i>èr</i>	„kaks“	211
父	<i>fù</i>	„isa“	222
学	<i>xué</i>	„õppima“ (lihtsustatud märk)	253
岱	<i>Dài</i>	(mägi Shandongi provintsis)	253
国	<i>guó</i>	„riik“ (lihtsustatud märk)	335
國	<i>guó</i>	„riik“	338

(A) Kuidas oleksid järgnevate märkide koodid?

- 1) 京 *jīng* „pealinn“
- 2) 四 *sì* „neli“
- 3) 圉 *yǔ* „vangla“
- 4) 肉 *ròu* „liha“
- 5) 区 *ōu* (perekonnanimi)
- 6) 柏 *bǎi* „seeder“
- 7) 是 *shì* „olema“
- 8) 問 *wèn* „küsima“

(B) Selgita süsteemi!

Ülesanne 5:

Türgi keel

(20 punkti, autor Airika Harrik)

Türgi keel kuulub turgi keelkonna uguusi keelerühma. Seda kõneleb 80 miljonit inimest Türgis, Küprosel, Kosovos, Makedoonias, Rumeenias ja Iraagis. Türgi keelt kirjutatakse ladina tähestiku 29 märgi abil, millest seitse (Çç, Şş, Ğğ, İı, İi, Öö, Üü)¹ on türgi keele jaoks mugandatud.

(A) Antud on türgikeelsed sõnad ja fraasid ning nende eestikeelsed tõlked suvalises järjekorras. Leia igale türgikeelsele mõistele eestikeelne vaste. Kirjuta välja õiged paarid!

*renkli * güneş banyosu * içki * gök güürültüsü * doğu * güneş doğuşu * gök * güürültülü * yanık * doğum * güneş * doğum günü * güürültü * güneş yanığı * krem rengi * gün * yanmak * içmek*

tulehaav * sünd * müra * ida * päev * taevast * kreemikarva * päevitamine * kärarikas * (alkohoolne) jook * äike/kõu/pikne * põlema * värviline * päikesetõus * sünnipäev * päikesepõletus * päike * jooma

(B) Mida võiks tähendada *banyo*, kui on teada, et *banyo küveti* on „kümbelseks mõeldud vann“?

(C) Tõlgi türgi keelde:

- 1) „sündima“
- 2) „päikeseline“
- 3) „värv“

(D) Selgita lahendust!

¹ Hääldus: ç = tš, ş = š, ğ = j või eelneva vokaali pikendus, ı (ilma punktita i) = ö, i (punktiga i) = i, ö ja ü nagu eesti keeles.